СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 229. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, четвер, 2-го жовтня 1947. No. 229. JERSEY CITY and NEW YORK, Thursday, October 2, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗАПОВІДАЮТЬ БЕЗМЯСНІ ДНІ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ХАРЧІВ

Вашингтон, 30 вересня. — На конференції президента Трумана з комітетом харчів і головою громадянського комітету Лукманом обговорено проєкт зберігання харчів на воєнний лад. В першу чергу мали б бути заведені безмясні дні в цілому краю. Цю справу мають вирішити на повнім засіданні громадянського комітету, скликаного на нараду в середу. Департамент рільництва вийшов з предявленням, щоб обтяти експорт збіжжя з Америки на 20% в біжучім фіскальнім році. Разом можна буде вивезти з Америки 470,000,000 бушлів збіжжя.

Конгресові комісії скликані на 10 листопаду.

Конгресові комісії, які рішають про міжнародні справи, мають зійтися на спільне засідання дня 10 листопаду, щоб зясувати докладно положення в Европі як в економічній так і політичній ділянках. Тоді теж буде обговорена негайна допомога для Европи в сумі $580,000,000. Швидше не можна скликати згаданих комісій тому, що департамент стейту не буде ще готовий зо звітом.

Скликання конгресу залежне від подій.

Президент Труман може скликати спеціяльне засідання конгресу, не ждучи викінчення студій законодатних комісій, які вислали своїх репрезентантів до Европи, коли б зайшли такі події, які вимагали б скликання надзвичайної сесії. Це є відповідь найближчих дорадників президента на закид деяких щоденників, наче б президент „абдикував" з своїх прерогатив і передав провідникам республиканської конгресової більшости вирішення, коли має бути скликаний конгрес.

ЗА ОКРЕМУ КОРПОРАЦІЮ ДЛЯ ПЛЯНУ МАРШАЛА

Атлантик Сити, 30 вересня. — Винтроп Алдрич, предсідник Чейз Нешенел Бенк з Ню Йорку, вийшов з подрібним пляном заложення окремої урядової корпорації Злучених Держав, через яку можна б перевести в життя Плян Маршала. Це предявлення виголосив Алдрич на конвенції Американського Товариства Банкерів. Він подав теж думку, щоб нову корпорацію назвати „Юнайтед Стейтс Корпорейшен фор Юропієн Ріконстрокшен". Її ціллю мало б бути постачання й нагляд над допомогою для Західної Европи. Вона мала б оставати під управою вповні безпартійної ради директорів.

ВУГЛЕКОП ІМЕНОВАНИЙ ПОМІЧНИКОМ МІНІСТРА.

Вашингтон. — Президент іменував Джана Т. Кмеца асистентом секретаря праці. Кмец є близьким приятелем голови майнерської юнії Джана Л. Луїса. Він приходить на місце дотеперішнього помічника Филипа Ганни. Іменування Кмеца треба приписувати впливам Американської Федерації Праці у Білому Домі. Він живе в Нантикак коло Вилксбері в Пенсилвенії, має 53 років життя і є предсідником 50 дистрикту майнерської юнії. Він був роджений в Лапугові, в Чехословаччині, коли вона належала ще до Австро-Угорської держави. Його батько після приїзду до Америки, став вуглекопом, прийняв громадянство Америки, а його син Іван служив вояком в другій світовій війні. У червні й липні б. р. він брав участь в Міжнародній Робітничій Конференції в Женеві.

КАПЕЛЮШНИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ $10,000,000 ВІД ЮНІЇ.

Ню Йорк. — Вирібники жіночих капелюхів почали правні кроки, щоб дістати відшкодування в сумі $10,000,000 від юнії візників вантажних авт, яка веде страйк проти Рейлвей Експрес Ейдженсі. Відділ 808 юнії візників, вийшовши на страйк, поставив теж пікету перед робітнями, у яких виробляють жіночі убрання й капелюхи. Тому, що вироби не можна відвезти на залізницю внаслідок страйку, підприємці тратять мільйони долярів. Пікетування робітень вважається за другорядний бойкот, який тепер заборонений законом Тефта-Гартлія.

ПИТСБУРҐ ПОЧИНАЄ АКЦІЮ ПРОТИ ДИМУ.

Питсбурґ, Пенсилвенія. — Після 107 років безупинної кампанії проти задимлювання міста з комипів фабрик сталі в цілій околиці, міська управа почала від учора видавати практичні вказівки, як охоронити місто від диму. Це робиться на підставі спеціяльного міського закону для втримання чистоти в місті. Закон управильнює способи отоплювання фабрик, щоб зменшити дим.

УЧАТЬ ЛІКАРІВ, ЯК РЯТУВАТИ ЖЕРТВИ АТОМОВОЇ БОМБИ.

Шікаго. — Університет Шікаго, поробив підготову до лекцій для лікарів, як рятувати людей, що падуть жертвою атомової бомби. Перші лекції буде вести д-р Реймонд Е. Зиркл з інституту радіобіології.

Справа Української Повстанської Армії в чеському парляменті

ЧЕСЬКИЙ ВІЦЕМІНІСТЕР ВІЙНИ СТВЕРДЖУЄ, ЩО У.П.А. БОРЕТЬСЯ ЗА САМОСТІЙНУ УКРАЇНУ

(Повітряною поштою до „Свободи")

Прага, Чехословаччина, 26. вересня. (І.К.) — Сьогодні всі чеські щоденники надрукували уривки зі звіту генерала Мікулаша Ференчіка у відділі державної безпеки чехословацького парляменту про приявність військ Української Повстанської Армії на території Чехословаччини. Звіт передаємо на підставі часописів „Лідова Демокраціє" та „Право Ліду" (вирізки яких переслано до „Свободи").

Взимі і весною 1947 року поляки вивезли українське населення зі своїх південних областей. Тим самим УПА втратила свої бази і можливості прохарчування на українській землі. Вкоротці після того польська армія почала великий наступ на Українську Повстанську Армію, внаслідок чого поодинокі відділи УПА не мали сили вдержатись і правдоподібно на приказ Українського Комітету в місті Лінц, в американській зоні Австрії, почали пробиватися через Словаччину до Горішної Австрії. Згаданий Комітет мав пообіцяти повстанцям відповідне піклування. Одна з частин УПА має назву „Рен" (йдеться, правдоподібно, про групу „Кремінь" — прим. кореспондента), і складається з кількох сотень, в силі від 20 до 150 бійців кожна. Сотня Хроменка, в силі 60 стрільців, пробилася аж до Середної Словаччини. Там її спинили наші (чеські) відділи. В наступних боях сотня втратила кількох вбитими і багатьох раненими. Між пораненими був теж і командант сотні, Хроменко, та його заступник, Лагідний. Опісля ця сотня розділилася на кілька менших відділів. Деякі з них нам (чехам) пощастило знищити, інші пробилися на Мораву (і правдоподібно до Австрії — прим. кореспондента).

Сотня Бурлака, з тої самої частини „Рен", мала 80 стрільців. В ночі з 5-го на 6-го вересня їм пощастило перейти ріку Ваг на схід від Ружанберга та продістатися до Малої Фатри. Тут їх оточили наші (чеські) війська. Сотня знову розбилася на кілька менших відділів, більшу частину з яких ми взяли в полон, або розбили, а опісля попав в полон зі своїм штабом і сам командант сотні, Шиґельський-Бурлак. Таким чином зліквідовано найсильніший відділ УПА на нашій території.

В першій половині вересня стан відділів УПА на чеській території був такий: Відділи в силі від 10 до 25 стрільців появилися в околиці Левоче, Рохнява, Березно над Граном. Менші відділи до 5 стрільців є в повітах Чадца, Кисуцьке, Нове Місто, Велика Бичка, Тринчин, Пештани, Миява, Малацке, Турчанський св. Мартин, Попрад, Левоча, Пряшів, Сабінов, Добшина, Гельниця і Банска Бистриця. Від 1-го січня до 15-го вересня УПА втратила на Словаччині 165 стрільців, з того 30 вбитими і 135 полоненими. Треба припускати, що на Словаччині тепер ще перебуває біля 200 українських вояків. Проти них стоять наші (чеські) війська під командою генерала Носика та є підстави думати, що в короткому часі Бандерівці будуть цілком зліквідовані.

Немає доказів на потвердження поголосок, мовляв УПА дістає військовий виряд, зброю, харчі і лікарства, довітряним шляхом. „Але частина українського населення в Східній Словаччині симпатизує з Бандерівцями, бо вони боряться за Самостійну Україну" (наведено дослівно заяву генерала Мікулаша Ференчіка, що є заступником чеського міністра війни). Українські повстанці озброєні крісами, револьверами, самопалами (автоматами), гранатами і легкими кулеметами.

Щодо протидержавної змови на Словаччині (більшість словаків невдоволені з федерації з Чехією та з пробольшевицької орієнтації чехословацького уряду і з терористичних метод комуністичної партії — прим. кореспондента), то на його чолі став галицький українець Теодор Ґрунтовський, бувший офіцер Дивізії „Галичина". Тепер він користувався фалшивими документами на імя Фабок. СНБ (чеське НКВД — прим. кореспондента) слідила за ним вже довший час. Після заарештування він признався до вини та видав всіх відомих йому змовників. На підставі його зізнань заарештовано досі 159 осіб, між якими є кількох священиків, монахів і монахинь. Їх організація „Весна" видавала летючки проти чехів і комуністів та приготовляла збройне повстання за самостійність Словаччини.

В ЧЕСЬКИЙ ПОЛОН ПОПАВ СТАРШИНА У.П.А., КАЛИНОВИЧ

Прага, 27. вересня. (Повітряною поштою до Свободи). — І. К. — Чеська телеграфна агенція принесла сьогодні вістку, що під час перестрілки між поготівлям СНБ (Сбор Народні Безпечности) і відділом УПА попав до неволі старшина УПА, Калинович.

Совети недопускають американських сенаторів навіть до оглядин амбасади в Москві

Вашингтон, 30. вересня. — Советський уряд відмовив пашпортових віз для членів сенатської буджетової комісії, яка хотіла поїхати до Росії для оглянення американської амбасади в Москві. Група сенаторів під проводом Стайлса Бриджеса, обїздить тепер Европу для провірки загальних відносин в Европі, щоб виробити собі думку в справі американської допомоги европейським країнам. Коли советська влада відмовилася дати віза на вїзд до Росії, американський амбасадор В. Бедел Смит просив, щоб хоч дати дозвіл сенаторам на оглянення американської амбасади в Москві, одначе Совети відмовилися сповнити його прохання. Советське міністерство, відмовляючи проханню, заявило, що „СССР не може бути предметом інвестигацій збоку сенаторів", отже тому не дає віз.

На цю відмову докищо нема коментарів. Деякі сенатори висловили думку, щоб від тепер відмовляти віза советським гостям, які приїздять у великім числі до Америки. Відмова віз сенаторам трапилася одну добу після оприлюднення протесту американського амбасадора перед советським міністерством закордонних справ за напасті „Літературної Газети" на президента Трумана, яка порівнала його з Гітлером.

ПОМЕР ОСТАННІЙ ГОЛОВА ЛЬВІВСЬКОЇ ПРОСВІТИ, Д-Р ІВАН БРИК

Наспіли вісті, що в місцевості Ляндек, в американській окупаційній зоні, помер в місяці серпні б. р. д-р Іван Брик. Покійний народився в 1879 р., після покінчення шкільних наук став професором гімназії у Львові й звернув на себе увагу літературними розвідками, поміщуваними у виданнях Наукового Товариства ім. Шевченка. Його праці містила теж львівська „Просвіта" у своїх популярних книжечках. З часом став д-р Брик секретарем Просвіти, а в 1911 р. дав почин разом з о. Омеляном Ваньом до зорганізування Краєвого Шкільного СоюЗу — „Рідна Школа" — стаючи його першим секретарем. Був членом Наукового Тов-а ім. Шевченка, а від 1932 р. став голвою „Просвіти" і на цьому становищі залишився аж до вибуху другої світової війни, коли то мусів іти на вигнання. Перед смертю проживав у місцевости Ляндек, де його й поховано після смерти.

СТАСЕН ВІДКИДАЄ ЗАПРОШЕННЯ ТІТА

Ню Йорк. — Гаролд Стасен, який зголосив свою кандидатуру на номінацію на президента Злучених Держав, оприлюднив свою відмову їхати до Югославії на запрошення маршала Тіта. Стасен висловив переконання, що провірку відносин на Балкані повинен перевести окремий комітет, висланий Обєднаними Державами на ввесь час тривання спору. Комітет, на думку Стасена, повинен мати право висилати звіти без дозволу цензора.

(Продовження на стор. 4-тій).

КІНЕЦЬ ДЕМОКРАТІЇ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Прага, 30 вересня. Чехословаччина, хоча територіяльно належить до советської сфери впливів, ще до останнього часу зберігала бодай позірно форми своєї традиційної демократичної системи. В останньому часі, після „соціялізації" всіх інших східних і південно-східних країн, большевики, виходило б рішили розправитись остаточно й з чехословацькою демократією, що мала свою головну базу на Словаччині, де Демократична партія розпоряджала парляментарною більшістю. Речник Демократичної партії сьогодні заявив, що двом її католицьким генеральним секретарам грозить безпосередньо втрата парляментарної недоторканости та судова розправа за „змову проти републики". Це дало б в результаті ті самі наслідки, що й подібні розправи в Югославії, Румунії, Угорщині і в останньому в Болгарії, іменно диктатуру комуністичної меншости над опозиційною більшістю. Чехословацькі комуністи вже домагаються виключення опозиції з коаліційного уряду, хоча ця опозиція становить більшість.

МОСКВА ПРИЙНЯЛА ЗАПРОШЕННЯ НА КОНФЕРЕНЦІЮ В СПРАВІ КОЛОНІЙ.

Лондон, 30 вересня. Советський уряд вкінці прийняв запрошення уряду Великої Британії та повідомив, що погоджується взяти участь в конференції в справі дальшої долі колишніх італійських колоній. Конференція мала початися в Лондоні вже сьогодні, але з огляду на спізнену советську відповідь, вона почнеться в найблищу пятницю. Францію і Советський Союз заступатимуть їхні амбасадори, Америку — заступник амбасадора, що виїхав до Вашингтону на наради з президентом, а Британію заступатиме бувший амбасадор в Римі.

ЗРІСТ АНТИСЕМІТИЗМУ І ФАШИЗМУ В БРИТАНІЇ.

Лондон, 30 вересня. У звязку з внутрішніми, насамперед господарськими трудноцами в Британії та у висліді протибританської жидівської політики, в країні почали сильно зростати проти-жидівські і фашистські настрої, головно в Лондоні та північних індустріяльних містах. Британська Фашистська Ліга в Лондоні нараховує біля 10,000 членів, хоча немає центральної фашистської організації. Протижидівський характер британського фашизму загнав багатьох жидів до комуністів, які подають себе їхніми оборонцями.

БОЛЬШЕВИКИ ЗААРЕШТУВАЛИ В БЕРЛІНІ ДВОХ ВИСОКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ СЛУЖБОВЦІВ.

Берлін, 30 вересня. (АП) — Відділ советських вояків під командою майора заарештував сьогодні в Берліні полковника Американської Армії Дж. П. МкНіла, шефа німецької судової секції Американського Військового Управління, та Фреда А. Таппана, головного прокуратора Берлінського Суду Військового Управління. Їх заарештовано тоді, як вони за дозволом Контрольної Ради Союзників в службових справах відвідали Статистичне бюро. Заарештованих передержано на допитах три години і опісля звільнено без виправдання, чи подань причин.

СОВЄТСЬКО-ІТАЛІЙСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ.

Рим, 30 вересня. Італійський міністер закордонної торгівлі, обороняючи сьогодні в парляменті економічну політику уряду, повідомив, що між Італією і Советами ведуться переговори, метою яких є обопільне бажання відновити торговельні стосунки між обома країнами. Він рівночасно заявив, що досі Москва не відгукнулась на жодне прохання Італії в справі висилки збіжжя та що „Італія була б вмерла з голоду", якби не американська допомога.

46,245 ЖЕРТВ ЧЕРВОНОГО БАНДИТИЗМУ В ГРЕЦІЇ.

Атени, Греція, 30 вересня. Грецький міністер публичного порядку сьогодні повідомив, що від жовтня 1944 по сьогодні жертвою червоного большевицького бандитизму в країні впало 45,214 цивільних осіб та 316 офіцерів і 3,715 членів грецької поліції та жандармерії. Інші офіціяльні джерела обраховують жертви розпаленої большевиками громадянської війни в цій країні на чверть мільйона людей.

СЕНАТСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ В БОЛГАРІЇ.

Софія, 30 вересня. Сьогодні прилетіла тут з Букарешту група з 11 американських сенаторів, на чолі зі сенатором А. Смитом, републиканцем з Ню Джерзі. Сенатори продовжують свою поїздку по світі для студій закордонних політичних справ.

ГОЛОДНА ЕСПАНІЯ.

Мадрид, Еспанія, 30 вересня. Починаючи від завтра приділи хліба для населення Мадриду будуть зменшені на 20 до 40 процентів. Пересічний приділ хліба в Еспанії виноситиме приблизно чверть фунта денно на особу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:	
Поодиноке число три центи.	
На рік	$7.00
На пів року	$3.75
На три місяці	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:	
На рік	$10.00
На пів року	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):	
На рік	$2.50
На пів року	$1.50

SUBSCRIPTION RATES:	
Three cents a copy.	
One year	$7.00
Six months	$3.75
Three months	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:	
One year	$10.00
Six months	$5.25
Three months	$3.75
Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
One year	$2.50
Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

А. Я. ВИШИНСЬКИЙ: ХТО ВІН?

Американці, як виходило б з цього, що читаємо в газетах, ще далі не годні зрозуміти, як це можливо, щоб Андрей Вишинський, заступник міністра закордонних справ СССР та голова советської делегації в Обеднаних Державах, міг поводитись так нахабно на міжнародному форумі та наговорити стільки брехонь про Америку та мирову політику американського уряду. Ню Йорк Таймс з минулої неділі добачує у виступах Вишинського „голос Політбюра", паредаваний знаменитим правником і грізним прокуратором, а водночас і знаменитим бесідником, який завжди має на усе готову відповідь. Вишинський, якого громовий голос вислав на розстріл навіть його найближчих приятелів і таких визначних большевиків як Каменев, Зіновєв, Бухарін, Риков, Ягода та інші, почувається найкраще, коли може далі так громити. Це він і робить на різних міжнародніх зібраннях, так поводиться він теж і в Обеднаних Державах. Тільки не знати, чи і тут танцює, як це робить в Москві, коли хоче відпочати по праці, до якої треба влучити і цю, якою висилає людей на розстріл...

Куди цікавіша і основніша характеристика А. Я. Вишинського є ця, яку помістило нюйорське „Новое Русское Слово" з 26 вересня б. р. Не зважаючи на це, що все, що діється в Советах, приписується партії й Сталінові, люди, пише часопис, таки згодом дізнаються, хто є властивим автором певних діянь. Так, наприклад, пишеться далі, є відомим, що „честь" за штучний масовий голод в Україні й Кубані належиться Кагановичеві.

Яка ж „честь" припадає Вишинському? — можна б тепер спитати.

Вишинський вславився „собачою вірністю Сталінові" і за це добився від Сталіна „чести" стати прокуратором Советського Союзу ,себто дістав у свої руки величезну силу. Як прокуратор він звязав себе і становище прокуратури цілковито з НКВД. „Один одного доповняючи" і разом працюючи Вишинський став ось так „уособленням" цеї советської політики, яка тільки карає і то карає найнемилосердніше тих, які провинились політично, бо для них не було й нема в Вишинського ніякого облекшення кари. Не диво, що коли виходив з розмови з Вишинським навіть його добрий знайомий, то навіть і цей був облитий зимним потом. Вишинський, кажеться далі, розумний, тому добре знав, що вратує себе тільки собачою вірністю Сталінові й безпощадною ліквідацією усіх осіб, яких слушно чи не слушно запідозрюють у ворожім відношенні до Сталіна чи сталінської системи, а навіть і таких, що можливо колись могли б відноситись ворожо. Вишинський держиться тільки Сталіном і є тепер його впливовим дорадником. Через те, що Вишинський знищив цілковито опозицію в комуністичній верхівці, він уже не дуже потрібний Сталінові в Москві. Тому Сталін висилає його уже що раз частіше на Захід, щоб він і там продовжав своє „прокураторське" діло, звернене в першу чергу проти — Злучених Держав, одинокої сили в світі, якої Сталін і Вишинський ще дійсно бояться.

Кампанія „Свободи" для „Свободи"

Скільки досі було в „Свободі" різних кампаній на різні добрі цілі, цього й не зрахувати. Одначе це щойно друга кампанія на „Свободу", яку ведемо з крайної конечности, бо наразі немає іншого способу, щоби придбати найконечніші фонди, потрібні на дальше видавання нашого щоденника бодай у такому виді, в якому він тепер появляється.

Ведучи цю кампанію хочемо зазначити, що вона не є і не може бути якоюсь перешкодою у веденні інших кампаній, збірок на загальні потреби, на ведення праці обидвох наших центральних Комітетів і т. п. Оборона української справи, допомога скитальцям чи збірки на інші наші загально-народні потреби є і були в нас завжди на першому місці й так є теж і тепер. Так а не інакше треба розуміти і цьогорічну пресову кампанію „Свободи", яка намагається вплинути на наше громадянство, а в першу чергу на тих читачів, які є членами У. Н. Союзу, щоб вони бодай доплатили до передплати, бо як так станеться, то ми не тільки вдержимо часопис, але навіть зможемо його поліпшити.

Часописна справа була в нас завжди занедбана, тому і „Свобода" не була б вдержалась і була б давно впала, як би не це, що в найгірших часах знаходились люди, які піддержували її існування — морально й матеріяльно — прямо з посвятою. Бо ворогів „Свободі" ніколи не бракувало і то від першого її числа. Пробували її добивати чужі, але й „свої" не раз ревно в цьому напрямі працювали. Та ні доноси, ні судові процеси, ні всі ті калюмнії, якими „Свободу" обкидали і обкидають, не змогли її ніколи звести навіть на хвилинку з її шляху. Набравшись великого досвіду в боротьбі з чужими і „рідними" ворогами „Свобода" прямує до здійснювання наших ідеалів шляхом, який на її думку, підносить українського духа до нових висот і лікує кровю обляте тіло українського народу. Демократія у „Свободі" може не припасти до вподоби людям крайніх таборів, лівих і правих, та ми тим не турбуємось, а стараємось видвигати усе, що вважаємо творчим, будуючим і геройським, не зважаючи, хто це творить, з якого табору, з якої партії. Нам іде тільки про це, що вважаємо дійсно корисним для загального добра, що нас скріпляє, організує, обєднує і здобуває для українського імени пошану. Тільки тому, що ми могли доказати, що так поступаємо, не вдалось діявольським силам у часі війни знищити „Свободу". Виявилось, що шлях, по якому „Свобода" ступає є ідейний, моральний і хрустально чистий, як з американського боку, так і з українського.

Нашими скромними засобами і силами вдержуємо „Свободу" на цій висоті, на якій нам тільки можливо вдержати. В наших бідних обставинах вона багато зробила і це мусить їй признати навіть її найбільший ворог чи найсуворіший критик, якщо захоче бути хоч трохи справедливим і обективним. Скільки більше могла б вона зробити, коли б громадянство дало їй матеріяльну спромогу піднестись вище! Чей жеж у нинішніх часах нема потреби недоплачувати її працівникам, чи зовсім не платити. Та так є, що ми недоплачуємо навіть нині, коли ми вже більш освідомлені та, як би здавалось, добре розуміємо вагу друкованого слова, рідної книжки і рідної преси. Тому саме мусимо вести пресові кампанії, тому мусимо апелювати до громадянства теж і в справі „Свободи".

Совєтська сваволя у відношенні до Трумана

Перші вістки про протест американського амбасадора в Москві В. Бедела Смита проти пашквілів, поміщуваних у советській пресі на президента Трумана і про відповідь Молотова на цей протест, викликали занепокоєння серед громадянства. Зразу зрозуміли люди, що це не звичайна советська напасть, коли проти неї закладає протест амбасадор такої свободолюбної держави, як Америка. Та без огляду, які наслідки може потягнути советська тактика супроти президента, варт їй ближче приглянутися.

„Упродовж півтора року мого перебування в Советськім Союзі я, на превеликий жаль, був приневолений бути свідком, як советська преса друкувала цілу повінь на-пів правдивих або цілком неправдивих вістей про мій край і мій уряд" — так починає амбасадор Смит свій протест до міністра закордонних справ, Вячеслава Молотова. Оцей протест оприлюднив саме департамент стейту у Вашинґтоні. Смит характеризує ці вісті як кампанію, яка має на цілі поширити ненависть до Америки серед советського населення. Він мовчав на це довгий час, „однак тепер прийшла пора, коли мені треба зірвати з цим, собі самому наложеним правилом. Стаття якогось Бориса Ґорбатова, поміщена в ч. 39 „Літературної Ґазети" є так свавільно обидлива у своїм нападі на президента Злучених Держав, що я не можу поминути її без найсильнішого протесту. Вона просто потрясла мене до глибини" — пише Смит. Згадавши про свій обовязок інформувати уряд, як свій так і советський, про настрій населення, амбасадор звертає увагу на цю статтю, яка може викликати обурення серед американського населення.

„Я не можу пригадати собі, щоб неславної памяти д-р Ґебельс в часі найвищого напруження нашої спільної боротьби проти націстівської Німеччини колинебудь допустився більшої насмішки і ганьби супроти голови ворожої держави, як допустився пан Ґорбатов супроти голови приязної і союзної держави" — каже Смит. Ґорбатов іде так далеко у своїх напастях, що навіть докоряє президентові Труманові за те, що він поїхав у гості до президента Бразилії, якому закидає якісь справки з державами Осі, згадує Смит. „Я не вірю, щоб стаття Ґорбатова була виявом думки советського уряду й тому я прохаю, щоб вона була урядово опрокинена, а коли вона, — чого я не допускаю — була поміщена за згодою уряду, то я був би вдячним, колиб уряд так заявив" — оце слова американського амбасадора.

На це дав советський міністер закордонних справ Молотов таку відповідь: „Щодо статті письменника Б. Ґорбатова в „Літературній Ґазеті" советський уряд не може брати відповідальности за цю або ту статтю, а тимбільше не може прийняти до відома протесту, який Ви внесли в цій справі... Не зважаючи на Ваше твердження, советська преса більше ніж преса якоїнебудь іншої країни має спеціяльно на увазі широко насвітлювати дійсне положення і правдиві факти життя в інших країнах... а це відноситься теж до Злучених Держав... Зате не можна цього сказати про американську пресу, яку заохочують найбільш реакційні кола в З. Д. і яка не лише з дня на день поміщує обидливі статті про СССР і його державних людей, але ще й роздуває ворожнечу між народами..."

Оці доволі обемисті виїмки з обох листів вказують, про що йде справа. Крім них оприлюднив департамент стейту в англійськім перекладі саму статтю Ґорбатова, поміщену 20. вересня в „Літературній Ґазеті", а яка поміщує довгий життєпис президента Трумана, попереджуючи його такими вступними заввагами: „Людина, що любить завязані готові краватки, носить штани на два цалі коротші ніж пересічний чоловік, а котрий зрештою не відзначається нічим іншим на зверх, приїхав до Ріо де Жанейро 1. вересня б. р. Він мав безколірове баптиське обличча... і він знаний з цього, що найзвичайніша людина між усіми американцями і найбільший селюх серед усіх мешканців з Мизурі... Дня 2. вересня президент Дутра впровадив президента Трумана на Міжамериканську Конференцію і Труман своїм дещо носовим і пискливим голосом сільського проповідника негайно відчитав свою промову, написану для нього Кларком Клифордом".

Вже оцей вступ показує ясно, який є настрій до президента Злучених Держав і який намір має автор статті Ґорбатов. Після того йде обемистий життєпис, але факти з життя президента Трумана представлені стилем Ґорбатова в такім насвітленні, наче б він писав історію одного з „розбишаків на ріці Мисисипі", що то в день займають високі громадянські становища і займаються високою політикою, а в ночі виконують напади на залізничі потяги і ограблюють подорожних, або займаються іншим нечесним ремеслом. Отже в такім приблизно насвітленні згадує автор про політичну машину Пендерґаста з Мизурі, якої нібито Труман був пахолком і який при допомозі виборчих махінацій добився становища сенатора Злучених Держав, а потім став віцепрезидентом". Одначе 12. квітня 1945 несподівано „в ярмі", як кажуть американці, помер президент Рузвелт і автоматично президентом став малий суддя з Джексон", — пише Ґорбатов. „Ворота з Вол Стріту отворилися лакомо „для військових людей в Америці і серед них попав теж Труман. Він почав інтересуватися світовими, а зокрема европейськими справами, почав підпалювати прилюдну опінію проти большевиків, знюхався з Чорчилем, з папою, з бразилійським президентом Дутрою, який як пише Ґорбатов, дістав медаль заслуги від Гітлера і від Мусолінія. Дальше Труман проголосив Доктрину Трумана для поширення американського імперіялізму „як комісар з Вол Стріту" пише Ґорбатов. А кінчить так спрепарований життепис Трумана такими заввагами: „Мабуть найвимовнішим висловом історичної нездібности американського імперялізму є саме постать людини, яку Вол Стріт привітав як апостола. Цією людиною є Гарі Труман, малий чоловічина в коротких штанах".

Тут треба пригадати, що в Советах ніодна газетна стаття не появиться без дозволу уряду. Питання отже виринає, яка ціль цього писання? Треба здогадуватися, що вперш у чергу Советам іде про те, щоб понизити значення Америки перед своїм населенням. За цим ідуть теж і дальші послідовності.

Підтримати наукову станицю!

Не можна сказати, що ми в тих преважних для нас часах після другої світової війни не виявили досить снаги у боротьбі за життя на усіх можливих фронтах.

Тільки одній збруї ми даємо дещо ржавіти — науці.

Щоб і тією зброєю можна успішно боротись, треба мати наукові осередки, де ми мали б змогу плекати ці варстати, якими ми могли б доказати, що ми зріла до самостійного життя, рівна другим культурним народам нація.

Того, що може нам дати рідна висока школа, ніколи не дасть чужий університет, бо є ділянки знання, які ніяк не можна вивчати на чужих високих школах. Вони так притаманні кожному окремому народові, що їх можна плекати тільки у своїй хаті.

Другі народи, які живуть у таких же умовах, як ми, мають повне зрозуміння для тої справи і всіми силами піддержують свої наукові осередки.

А ми? Не можна сказати, що ми зовсім не доцінюємо значення розвитку української науки.

Іноді виявляємо може аж надто багато запалу, що може перейти часом і у ґротеску, як от треба оцінювати факт, що у Мюнхені, в Німеччині, існує аж три українські високі школи, які взаємно конкурують зі собою, а то буває і не дуже то „науковими" засобами. Явище те свідчить одначе з другого боку, що у нас є досить наукових сил, які коли б не розпорошені, дали б добру підставу існування одній солідній високій школі на еміграції.

Думаємо, що події візьмуть такий оборот і що воно таки до того дійде. Заки то станеться, хочемо наше американське громадянство поінформувати дещо близше про роботу однієї з тих шкіл, яка стоїть на найвищому рівні з них усіх, і які треба сьогодні уважати репрезентантом нашого наукового життя на еміграції.

Маємо на думці Український Вільний Університет, що має хвилевий осідок у Мюнхені.

Перед виїздом в Америку ми мали змогу приглянутись із нутра роботі цеї школи і можемо з чистою совістю ствердити, що рівень того університету зовсім не уступає науковому рівневі німецьких університетів.

Кладучи справу допомоги тому університетові на серце нашому громадянству, хотіли б ми подати декілька інформацій про його роботу, щоб із ним дещо близше наше громадянство познайомити.

Як відомо, університет той має тільки два факультети: філософічний і правничий. Це те мінімум, яке ми мусимо плекати у своїй школі, коли хочемо іти у майбутнє як повновартісна нація. Лікарі чи інженіри можуть виховуватись з користю для себе і народа і у чужій школі. Але ці науки, які в Европі окреслюється терміном філософія, а також і право, вони так питоменні кожному народові, що їх треба вивчати таки зі своїх джерел і по свойому.

Ніде, як тут в Америці, ми маємо нагоду пересвідчитись як мало світ ще про нас знає, кілько треба ще працювати, щоб доказати декому, кому воно сьогодні і конечно, що ми окрема нація, з окремою високою культурою.

У нас уже багато досліджено. Але кілько ще треба дослідів у ділянці історії, географії, геології, архітектури, етнографії, мистецтвознавства і ін., щоб показати нам самим і світові наше справжнє культурне обличча?!

Кістяком студій на УВУ — як пишеться у програмі викладів того ж університету — є саме студії українознавства. Коли

(Докінчення на 3 стор.).

СТЕПАН ЛЮБОМИРСЬКИЙ

ЧУЖИНЦІ

5)

— Ти не лякаєшся мене зовсім? — спитав спокійніше.

— А ти мене?...

— Скажи мені, хто ти є? І чого хочеш від мене?

Сам дав їй приклад, сів і вона присіла напроти нього. По турецьки, ноги підібгавши під себе. Тоді доглянув щойно довгі коси, пущені по грудях. Дивне сотворіння, цікаве.

Мовчала якийсь час, певно шукала слів на свою промову, та коли озвалась, він побачив, що вона про що іншого думала. В кожньому разі не про свою оборону.

— Ти чужинець серед тих людей... Чи не бачиш ти, що тобі з ними не по дорозі?...

— Це моя справа — відповів різко — але як можеш ти, їхня землячка, так про них говорити?...

— Можу. Маю право на те. Ненавиджу їх. Це голота.

— Вибач... а хто ти? — кинув холодно.

— Я...? Я патріотка. Я пішла в гори служити справі мойого народу... Мій брат згинув під німецькими кулями. Мойого батька запроторили в тюрму в Любляні... За те я і пішла шукати помсти.

Засміявся тихо Святослав і приглянувся її сильветі з іронією в розіскрених очах.

— Дивна ти!... І ти пішла шукати патріотизму... Тут? А мене питаєш про це!

— Я не знала. Але я тепер знаю, хто це. Це банда, це бідна, дурна і гнана жадобою насилля та грабунку голота. Вони так само у моїй вільній батьківщині йшли в гори на легкий зарібок. Сьогодні назвали це повстанням... Вони ошукали мене. Я ж мала служити сестрою милосердя... а мене примушують...

— Мовчи, не говори — заговорив випереджуючи її слова. — Всетаки, це твої земляки і ти повинна поставити собі за ціль навернути їх на свій шлях, вказати їм їхню похибку...

— І ти це мені говориш? А ось з тобою я скоріше можу балакати, як з ними. Ось ти мене не рушив ще, хоч я і тобі накидалась просто із моїм товариством. Ось ти мене шануєш, ти шануєш свою відзнаку, ти шануєш себе... До тебе я маю довіря. Але до них? Можна з бандитів зробити людей?...

— Часом можна, Заро...

Відчув, як вона кинула погордою у долину, у бік тих людей там.

— Ти не знаєш їх... — додала тихцем. — Це втрачені люди... З них моя батьківщина не матиме вже ніякого хісна... Нажаль... А я, дурна, повірила їх словам. І що вони з мене зробили? Що вони ще зроблять... зі мною? Ах'.. Та це нічого... Святослав. Зїси дещо, я тобі принесла не на те, щоб стояло. Ти мусиш бути сильний, якщо хочеш вийти з тих гір ціло.

— А чому ти так за мене дбаєш? — спитав врешті цікаво.

— Чому?... — у темряві засвітили її зіниці. — Сама не знаю — додала по хвилі півголосом. — Може тому, що ти такий лицарський... Може тому, що ти ворог... моїх ворогів... О, я помітила зразу, що вони тебе ненавидять. У тебе інша відзнака на шапці, як у них. Ти не носиш зорі... Не знаю навіть як зоветься твій знак?...

— Тризуб.

— Тризуб... Не знаю його. Всетаки він не є зорею. А якщо ти його носиш... певно, що він дуже дорогий тобі.

Святослав рішив, що розмова може протягнутись у нескінченість і захотів цьому перешкодити.

— Я тобі дуже дякую за твоє добре серце, Заро... — вказав словами на її харчеві зусилля. — Але тобі пора йти назад. Ти не повинна оставати зі мною.

— Чому я не повинна оставати з тобою? — залунала темрява.

— Бо... у мойому краю так не водиться.

Замовкла ніч довкруги і зорі неначе прислухувались. Та Зара теж мовчала. Довго, довго, аж Святослав позіхнув до сну.

— Скажи, чужинче, як тебе звати?

— А нащо тобі — зітхнув знуджено врешті.

— Бо я піду з тобою, чужинче. Я люблю тебе. А ти сам не вийдеш з цих гір. Мусиш мене взяти собі, у світ. Піду з тобою, у твій край навіть. У мойому... як бачиш, все спалено і знищено.

— У мойому теж, Заро. Не надійся там щастя найти.

— Але там будеш ти.

— Ти мрієш, Заро. Я вояк і я не буду із жінкою возитись.

— Але ти мене не залишиш?

— Хоч би й не хотів тебе залишити... годі.

— Але я знаю, що ми обоє підемо геть звідсіля. Разом.

— Я не знаю, Заро...

— Доля знає... чужинче.

(Докінчення на стор. 4).

Як ми виглядаємо у світлі міжнаціональних змагань?

За листами наших робітників з Англії.

Листи наших робітників з Англії виявили вже дуже багато наших дотеперішніх помилок. (Вживаємо слово „наших" в розумінні цілої української еміграції британської зони Німеччини). Вони наочно довели й підкреслили, що ми, в порівнанні з Ді Пі інших національностей нашої зони, даремно втратили багато дорогого часу. Своя культурно-політична недозрілість і чужа ворожа рука спричинилися до того, що багато часу, замість досконалого вивчення англійської мови та фахових знань, пішло та й зараз ще йде, як про це свідчить, наприклад, ганноверський табір, на взаємну боротьбу, на взаємне поборювання.

Тому, коли українцям нашої зони довелося стати на змагання з іншими національностями, вони почали програвати, не витримавши здорової конкуренції.

Перше, що кинулося ввічі, це те, що українська інтелігенція, не володіючи в достатній мірі чужими мовами, зовсім мало місць посіла в апараті УНРРА та її наслідниці, натомість поляки й балтійці зайняли там панівне місце. А відси й дальші несприятливі для української маси явища, не зважаючи на те, що ця маса творить відносно найбільшу кількість Ді Пі зони.

Упродовж трьох місяців, наприклад, ми мали змогу стежити за курсами для навчання дімістів англійського машинопису, англійської мови і канцелярійного діловодства в Ґревені коло Мюнстера. На цих курсах вчилося протягом зазначеного часу більш шости десятків людей, взятих з різних таборів, а серед тої кількости українців було **чотири особи**, що становило не більше 6%. І в той же час поляки на цих курсах становили близько 35%, а балтійці (лотиші та інші) близько 55% всієї кількости.

Коли взяти тепер до уваги, що й навчали на цих курсах балтійці та поляки, а в унрівському апараті, особливо на найважливіших посадах, працювали вони ж — то зрозумілим стане, чому пропорційний склад тих курсантів був такий несприятливий для українців...

Друге, що кидається ввічі — це те, що наша інтелігенція, не доцінивши значення вивчення англійської мови, не доцінила й виїзду до Англії. У той час, як українська інтелігенція в масі своїй не поспішала записуватися на роботу до Англії ,вагаючись та вичікуючи, інтелігенція діпі інших національностей, особливо лотиші, сміливо кинулися вперед.

Які ж були наслідки?

А наслідки були такі: інтелігенція лотишів та інших балтійців, частково також росіян, опанувала всі місця перекладачів та адміністраційних робітників як по транзитних таборах на британській зоні Німеччини, так і в самій Англії.

З цього приводу можна було б не шкодувати. Хай собі, мовляв, працюють на здоровя! Але, на жаль, з цього повстали для наших людей **великі прикрості та шкоди.**

Ось, наприклад, Пан Наріжний ще в листі за 28. 5. 47 писав до свого знайомого:

„У транзитних таборах — і в Поґенгаґені і в Зеедорфі — не зважаючи на те, що основна маса переселенців є українці, ми не чули будьяких оголошень або повідомлень українською мовою. Чутно лише німецьку мову, балтицькі та російську.

У Поґенгаґені — перекладач москаль, у Зеедорфі — балтійці. Наслідки: наші люди часто не розуміють, про що їм оголошують або наказують робити, і... мають прикрості. **Іноді сидять через це у таборі по два-три тижні,** ходять із скаргами, але не знають, чи їхню скаргу вірно зрозуміли і чи вірно переклали її англійській владі.

Як правило, жінки й чоловіки мають їхати разом, але часто трапляється, що викликають на пароплав саму жінку або самого чоловіка. Друга половина подружжя іде тоді із скаргою до бюра. Там обіцяють полагодити справу, але в наступний відізд їх або зовсім не викликують, або знов викликають когось одного, а все це у великій мірі залежить **від перекладчиків,** якими є чужинці".

Інший робітник, Сахно, в листі до свого приятеля за 3, 8. 47 пише з Англії:

„Лотиші, певно, менше між собою гризуться, отже мали вільніші руки для своєї національної боротьби за „Місця під сонцем". Для цього вони центр своєї уваги заздалегідь перенесли на вивчення англійської мови та на обсадження унрівського апарату своїми людьми. Це дало їм змогу опанувати командно - адміністративні та громадські точки, а також бути панами у переселенчій ситуації, зокрема в акції переїзду до Англії. І вони мають рацію. За це їх хвалити треба, а нам чухати потилицю та червоніти.

Однак у цій акції вони захопилися до такого ступня, що із здорового міжнаціонального змагання перейшли в стадію розвитку міжнаціонального антагонізму, за що до них виникла спонтанна антипатія з боку як українців, так естонців та литовців...

Таке ж прикре для українців становище ми маємо і в самій Англії.

Ось, наприклад, перед нами лежить лист Івана Довгопята, оголошений в бюлетені табору ім. Лисенка за 22. 7. В ньому пишеться:

„Тут, в Англії, у таборовому керівництві та у складі перекладчиків перебувають самі литовці та лотиші. **Тому нам не завжди ведеться добре"...** (Скрізь підкреслення наші. — ро-й).

Так само й п. Сахно у передніше згаданому листі лише:

...„Прибули у Малверн, недалеко від Бірмінгаму. Розподільчий, по роботах, табір. Склад табору з чодирьох націй: українці та балтійці...

Так само всі адміністративно-господарські точки, вщерть до кухонних працівників, зайняли лотиші"...

Тепер зупинимося ще на показниках міжнаціональних культурних змагань. Вони теж є характерні і повчаючі.

Сахно пише:

„...Прибули в Гул. Транзитний табір, Шеф табору — англієць, незвичайно симпатична людина. Решта ж апарату — лотиші, чорнороби — українці...

Традицийне змагання чотирьох національностей: українців та балтійців, у вокально-музичному мистецтві. Щоправда, у нас, українців, не гірше вийшло, алеж **при виконанні національного гимну... „засипалися"!...**

П. Литвин, що поїхав з іншою партією робітників до Англії, у згаданому вже листі пише:

„...В цьому транзитному таборі, в Гуллі, всі Д. П. прибувши, влаштовують концерт. Мені не відомо, чи це з приватної ініціятиви директора, чи може це якесь розпорядження вищих інстанцій. Під час цих концертів виконуються переважно народні пісні, музика та танці. Іноді ці концерти бувають добрі, іноді невдалі. Ми, українці, співаємо добре, але коли справа доходить до **національного гимну,** яким закінчується концерт, **тоді все вилазить на верх...**

Треба відзначити ще одно характерне явище. Ті люди, які надягали на себе по таборах Німеччини машкару „українців" або „білорусів", тепер поволі скидають з себе ту машкару, виступаючи вороже супроти тих, за чию спину вони досі ховалися.

Той же П. Литвин пише:

„...Ми тут маємо досить багато „друзів". Одного разу, після виступу українського хору, виступили „теж українці" з „гармошкой" і виконали „Вдоль по уліце", а закінчили „Москва моя"... Щоправда, їм не пощастило закінчити, бо справжні українці, а за ними й балтійці почали свистіти і вони покинули залю...

...В нашому таборі ці „друзі" лише групуються, але в інших таборах вони діють вже досить активно. Так, наприклад, в одному таборі обіжник Ц. П. У. Е., що закінчувався словами „Слава Україні", вони понесли до англійців і переклали по англійському — „Гайл Гітлер". Крім того, на портрет Петлюри говорять всім, що це український Гітлер. Основний напрямок їхньої роботи — це забити клин між нашим еходом і заходом. У цій ділянці вже вславилися деякі „видатні" діячі, що приїхали з табору ім. Лисенка в Ганновері.

І вони діють тут вже не як білоруси (як це робили вони в таборі Лисенка), а як москалі. І нам дуже тяжко, бо інтелігенції в нас дуже мало, а наша основна маса, засліплена тою таборовою боротьбою, що точилася в Німеччині, легко ловиться на гачок...

7. вересня 1947.

-Ро-й

Архієрейська Служба Божа

НА ЕВХАРИСТІЙНІМ КОНГРЕСІ В БОФАЛО, Н. Й.

В „Свободі" з 26. вересня б. р. ч. 224 була поміщена на першій сторінці новинка п. н. „Служба Божа в українськім обряді на Евхаристичнім Конгресі". Ця коротка новинка була написана на підставі цього, що було в газетах Ню Йорк Таймс і Сан, а теж і цього, що було в англійській новинці А. Р. Вестніка, поміщеній в числі з 18. вересня. Ніякого іншого матеріялу редакція про це не мала і помістила з редакційного обовязку як новинку це, що передавали інші часописи. При цьому помилково злучено перебіг Конгресу в дні 24-го вересня, в якому українські Владики відправили Архієрейську Службу Божу, зі святкуванням в дні 25-го вересня. У висліді трапились всілякі неточності, що могли б довести до мильних висловків і заключень. Тому радо друкуємо пересланого нам з авторітетних церковних кол дописа про цю подію, який рівночасно спростовує теж переочену помилку в нашій короткій попередній інформації. (Редакція).

* * *

Перший раз за час свого існування єпископська катедра св. Йосифа в Бофало витала Українців Католиків, що прибули зі своїм владикою Преосв. Кир Амврозом, епископом-помічником української катол. Дієцезії у Злучених Державах і чисельним духовенством поклонитись Евхаристійному Ісусові з нагоди три-дневного Евхаристійного Конгресу, який відбувся 23-го, 24-го, і 25-го вересня, 1947, в Бофало, Н. Й.

На прохання Преосв. І. Огару, місцевого епископа, Преосв. Кир Амвроз відслужив архієрейську Службу Божу в середу 24-го вересня, 1947 в новій катедрі св. Йосифа у сослуженню Впр. о. Декана М. Кузіва, Впр. О. Николая Лиска ЧСВВ., Впр. О. В. Коворіза, Впр. О. С. Бахталовського ЧНІ., Всеч. О. д-ра М. Любачівського, Всеч. О. К. Бердара. Капелянами при архієрейській Сл. Б. були: Впр. О. Ігумен А. Химій ЧСВВ., і Всеч. О. Н. Феціца ЧСВВ. Крім місцевих вівтарних служачих були теж Богослови Українського Католицького Семинара з Вашинґтону. Їх Ексцеленція Апостольський Делегат А. Дж. Чіконіяні уділив благословення в церковно-словянській мові. Преосв. Кир Даниїл Іванцьо виголосив проповідь про культ Евхаристійного Ісуса в східнім обряді. Місцевий український хор, який складався зі співаків парохії св. Николая, св. Івана у Бофало, св. Духа Ляк., Преч. Діви Марії Ніяґара -олс, дуже добре вивязався у літургійнім співі підчас Богослужби. Хоч в тому самому часі були інші Евхаристійні торжества, що відбувалися на майдані і по інших церквах, однак участь вірних на українськім католицькім Богослуженні в катедрі св. Йосифа була велика. Тисячі вірних одушевлялися гарним співом і красою нашого обряду.

Користаючи з Евхаристійного торжества Преосв. Амвроз перед зачатком арх. Служби Божої звернувся в імені Преосв. Кир Константина до духовенства з проханням, щоб тоту Сл. Божу і всі жертви сполучені з Евхаристійним Конгресом, пожертвували за наш страдальний український нарід та за вірних нашої Дієцезії в Америці. Теж латинські єпископи зі своїм духовенством брали участь в нашім Богослуженні.

Підтримати наукову станицю!

(Докінчення зі стор. 2-гої)

приглянутись ходові студій на університеті, то ця тенденція веться червоною ниткою у програмі студій. Очевидно, щоб дати студіюючій молоді повне образування, не забувається і на інші дисципліни, які є предметом навчання на інших університетах.

Для прикладу як важливі для нас студії на тому університеті наведемо деякі теми викладів за програмою в літному семестрі 1947:

Відділ **історії:** „Пилип Орлик і його доба", „Українська історіографія", „Історія України XVIII. та XIX ст., „Проблеми українсько-польського розмежування". Відділ: **мовознавства:** „Загальне мовознавство", „Історія української мови", „Порівнальне словянське мовознавство", „Сучасна українська мова — синтакса складного речення". Відділ **літератури:** „Історія української літератури", „Теорія літературного твору". Відділ **географії:** „Загальна антропогеографія", „Людність України", „Історична геологія". „Основи антропології". Відділ **правничий:** „Історія українського судового права", „Теорія і історія кооперації", „Державне право" і ін.

Це очевидно лиш деякі теми і то з одного семестру, а все ж вони показують, що там іде робота над українською наукою.

Запорукою того є факт, що університет згуртував майже усі наші кращі наукові сили, в імена таких учених як проф. Д. Дорошенко, д-р Б. Крупницький, д-р О. Оглоблин, д-р Полянська-Василенко, д-д М. Андрусяк — у ділянці історії, проф. Л. Білецький — в ділянці літератури, проф. д-р З. Кузеля — в ділянці етнографії, проф. В. Кубійович — в ділянці географії, проф. І. Раковський — в ділянці антропології, проф. І. Мірчук — в царині філософії і історії культури, проф. В. Щербаківський — у археології, проф. Л. Окіншевич — історії українського права — і багато других говорять для культурного читача самі для себе, бо наше громадянство добре їх знає з їх дотеперішних публікацій.

Українське громадянство може бути горде і може чванитись, що хоч у прикрих умовах діячі нашої культури — наші науковці, старші і молодші, не впали духом, а невсипуще працюють над тим, щоб наше наукове життя не завмерло, а навпаки цвіло як би були нормальні часи, як би не вигнання, злидні, голод. Цю нашу гордість цей інтелектуальний вицвіт нашого народа нам треба зберегти для майбутнього за всяку ціну. В тому повинна бути наша амбіція, наша честь, бо інакше ми не гідні називатись культурним народом!

Існує тут Товариство Допомоги Діячам Української Культури, яке очолює проф. д-р Микола Чубатий. Ми всі повинні усіми можливими засобами і силами допомогти тому товариству вчинити велике діло: зорганізувати на американській землі науковий осередок і зібрати у ньому наші найкращі наукові сили. Вчинивши те, зробимо водночас великий крок уперед для нашої національної справи! Бо це велике і важливе мірило вартости народу.

Доц. Д-р М. Б.

УСМІХНЕНИЙ АЙЗЕНГАВЕР. — Цю картину знято з ген. Двайта Айзенгавера, начальника штабу, в тій хвилині, як ведено з ним розмову на тему поширюваних вістей, які голосять, що він буде при найближчих виборах кандидатом на президента Злученех Держав. Сміючись генерал заявив, що він сам про це нічо не знає і не думає бути таким кандидатом. Як відомо, ген. Айзенгавер обіймає в січні 1948 року становище президента Колумбійського Університету в Ню Йорку і переходить „у цивільний стан".

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

Uncle Sam Says

Many tributes will be paid newspaper boys on annual Newspaper Boy Day this month. Thousands of newspaper boys are members of thrift clubs, sponsored by the International Circulation Managers' Association. Perhaps no greater honor will come to these boys than to point them out as school boys who are demonstrating how to go into partnership with their Uncle Sam in building a growing fund for future education. By investing their newspaper boy earnings in U. S. Savings Bonds regularly, they are getting their Uncle Sam to pay part of the expense. Your bond officer or banker will explain how regular bond buyings can provide four years of college education, one year of which will be paid for by your Uncle Sam as interest on your investment.

U. S. Treasury Department

Советська Україна кандидатом на члена Ради Безпеки

РЕВАЛІЗАЦІЯ З ІНДІЄЮ. ЗАХІДНІ ДЕМОКРАТІЇ ПРОТИ САТЕЛІТІВ. „МЕРТВА ТОЧКА" В ГОЛОСУВАННІ.

Лейк Соксес, Н. Й., 30. вересня. — Советська Україна була сьогодні головним предметом спору між західними демократіями і советським бльоком в Генеральній Асамблеї, під час вибору третього кандидата в члени Ради Безпеки на місце Польщі на найблищий дворічний період. Попередньо вибрано Канаду і Аргентину великою більшістю голосів. Советський Союз договорився з південно-американськими країнами, що він піддержить їх кандидатуру, але під умовою, що вони піддержать його. Раніше кандидатом на місце Польщі була зголошена Чехословаччина, як „представник східної і центральної Европи". Західні демократії були схильні погодитися на цего кандидата. Але опісля кандидатуру Чехословаччини виключено і Советський Союз зголосив кандидатуру України, проти якої виступили ЗДА і Велика Британія. Сьогодні відбулося голосування на двох кандидатів на третє місце: піддержану Советським Союзом Україну і піддержану західними демократіями Індію. Голосували сім разів, і за останнім разом Україна одержала 33 голосів а Індія 23, в обидвох випадках замало до вимаганої більшости двох третіх голосів. Після третього голосування предсідник звернув увагу, щоби не голосувати на інших, як тільки тих двох кандидатів, як того вимагало б правило поступовання Загального Зібрання. Але деякі країни все рівно або не віддали своїх голосів, або голосували на інших кандидатів, унеможливлюючи вибір одного з них. Голосування продовжуватиметься. Якщоб вибрано Індію, тоді Советський Союз залишиться в Раді Безпеки сам, без вибраного члена зломіж його сателітів.

Минеаполис та його упередження

Певно нема в світі такої країни, яка не мала б у своїй літературі рядків, подібних до рядків славного шотляндського поета Роберта Бирнса. В них він висловлює думку, що люди повинні молити Бога, щоби мали змогу бачити себе такими, якими їх бачать інші. Минулого року мешканці міста Минеаполис мали таку нагоду пізнати, як на них задивляються інші. Минеаполис, в стейті Минесота, є найбільшим містом того району, знаного як „житниця світу". Одна з міських газет передрукувала з американського журналу цікаву статтю про Минеаполис. Автор статті — відомий фахівець в справах між-групових відносин в Злучених Державах — не є мешканцем того міста. В тій статті мешканці міста читали:

„Можна сказати з певною підставою, що Минеаполис є столицею анти-семитизму в Злучених Державах... Поскільки я знаю, Минеаполис є единим містом в Злучених Державах, де евреї не мають права бути членами в таких місцевих організаціях як „Киванис", „Ротари" і т. п.... Навіть Автомобілевий Клюб не приймає членами евреїв".

Мешканці Минеаполис питали самі себе, як то могло статися в найбільшім місті найбільш поступового стейту середнього заходу? Мусіли над тим призадуматися тим більше, бо серед них було чимало таких, які вже від довшого часу помічали, що в їх місті практикується дискримінація не тільки у відношенню до американських евреїв, але також до американських японців, індіянів, нігрів, католиків та навіть протестантів. Власне тому ці громадяни підтримували Комітет Людських Взаємовідносин, встановлений молодим, поступовим мейором, Гюбертом Г. Гомфри.

Стаття про Минеаполис як „столицю анти-семитизму" зявилася там саме тоді, як Комітет Людських Взаємовідносин розглядав, які законопроекти в справах будівельних треба підтримувати. Вперше та стаття була надрукована в „Каммон Граунд" — видання Загальної Ради Американської Єдности, що виходить чотири рази на рік. На мешканців Минеаполису та стаття зробила велике враження, більше, ніж могла була зробити заява когось з мешканців того міста. Про неї всі говорили: і ті, що були гордими за своє місто; і ті, що встидалися за нього; а також багато тих, що не знали про таку дискримінацію в їх місті й не хотіли тому вірити.

Вся та справа примусила Комітет Людських Взаємовідносин взятися за величезне завдання — громадське дослідження відносин до меншинових груп з боку торгівців, господинь, кондукторів, домашньої обслуги, адвокатів, стенографистів і т. п. Серед громадян Минеаполису знайшлося 900 осіб, які добровільно зголосилися до праці над таким досліджуванням. Поміж ними були чоловіки й жінки, люди різних рас і вірувань; вони ходили від хати до хати, розпитуючи громадян, примушуючи думати про демократію так, як не думали про неї до того часу.

В тій боротьбі з упередженнями помагали також спеціяльно підготовлені, в співпраці з місцевими та національними організаціями, радіопрограми. Ті серії — случно названі „Ані Вільний, ані Рівний" — в драматичний спосіб виводили дискримінацію при найманні помешкання, при прийманні на працю, в торгівлі, навіть в деяких церквах і то все зогляду на різницю в расі, релігії та національности. Більшість випадків, про які говорилося по радіо, було взято з самого життя, хоч не подавалося імен, але чимало слухачів тих програм пізнавали себе.

В кінці липня, коли по радіо висилали останню програму з серії „Ані Вільний, ані Рівний", громадське дослідження в місті Минеаполис все ще провадилося. Коли скінчиться, всі наслідки будуть оголошені.

„Віримо", казав мейор Гомфи, „що населення Минеаполису займе тоді відповідне становище проти дискримінації при найманні на працю. Наше місто є третим в Злучених Державах, яке прийняло ухвалу про справедливість при найманні на працю. Наше місто є першим, яке встановило мійську комісію за доглядом тої постанови... Ми є також проти дискримінації в справах мешкальних. Наша Рада Соціяльної Опіки встановила та успішно переводить політику проти дискримінації та відокремлення в будовах для ветеранів". Але все, це, як казав мейор, тільки початки. Громадяни Минеаполису зробили щойно перші кроки для того, аби зробити своє місто найбільш демократичним в Злучених Державах.

Загальна Рада — ФЛІС

З життя української еміграції

УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ В БАД ВЕРІСГОФЕН.

9. серпня ц. р. в залі Міського театру в Бад Верісгофені відбувся великий концерт знаних українських солістів опери Слободіної Ніни (драмат. сопран), Шишацької Олени (колоратур. сопран) та Кабанціва Анатолія (ліричн. тенор).

Барвиста та добірно підібрана програма концерту складалася з нар. українських пісень, творів українських композиторів, та кращих представників зах.-европейської музично-вокальної клясики.

Бурхливими оплесками зустріли присутні артистку Ніну Слободіну. В першому відділі артистка виконала пісню „Плавай, плавай лебедоньку" — муз. Стеценка, „Забудь мене" — романс Б. Сарамаги, а в третьому — твори П. Чайковського та „Молитву Тоски" з оп. „Тоска" — муз. Д. Пуччіні.

Краса і сила голосу, необмежені артистично — співочі можливости, великий темперамент виконання висувають п. Слободіну в перший шерег співаків світової оперової сцени.

Артист Анатолій Кабанців майстерно виконав, дуже технічно складну, арію Андрія з оп. „Тарас Бульба" — муз. М. Лисенка, романс „Тайна" — муз. Людкевича, пісню Левка із оп. „Майська ніч" — муз. М. Лисенка, а в третьому відділі арії та романси відомих европейських композиторів (Верді, Пуччні та ін.) в італійській та німецькій мовах, за виконання яких присутні щиро нагородили артиста довготривалими оплесками.

Чітка дикція, п р и є м н и й тембр голосу, експресія виконання та італійська школа — це основні риси творчої індивідуальности артиста А. Кабанціва.

Артистка Олена Шишацька з високим мистецьким успіхом, виконала свій репертуар композиторів М. Лисенка, Г. Ходкевича, Стеценка, Заремби, дві сцени — дуети з арт. А. Кабанцівим і арію Віолети з оп. „Травіата" — муз. Д. Верді.

Ніжний голос, добра техніка та тонка інтерпретація складних вокальних композицій показали великий діяпозон творчих можливостей артистки Олени Шишацької.

Завершено концерт дуетом Галі та Левка з оп. „Майська Ніч" у виконанні п. п. Н. Слободіної і А. Кабанціва.

Концерт с у п роводжувався артистичним акомпаніяментом концертмайстра п. Ірени Решетилович. Н. Життя).

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

11,506 Кушнір Марти з Монастиря Лішнянського (Дрогобич) від Сенів Григорія.

11,507 Лещишин Агафії з с. Неділиск (Перемишляни) від Загірний Степана.

11,508 Самійло Михайла син Пилипа і Марії Бури з с. Павлова (Радехів) від Адамчук Ореста син Томи і Катерини Самійло.

11,509 До знакомих з с. Луговики (Полтава) та Межигірці (Станиславів) від Шевченко Сергія та його дружини Теклі учительки — просять о афідевіт.

11,510 Шандровський А. від Дудніченко Тараса просить о афідевіт.

11,511 Лукіянюк Семена і Марії (Федорців) від Теленко Софії.

11,512 Нестерук Івана і Параскевії (Гура) з с. Ворон (Товмач) від Нестерук Якова.

11,513 Звідрак Дмитра і Михайла, Лозинська Марії, Добротовська Василини, Нагорняк, Юрка від Мотрук Дмитра з с. Майдан Горішний (Станиславів).

11,514 Білинська Катерини з с. Білина Велика (Самбір) від Білинський Петра.

11,515 Гачак Петра, Яроцький Осипа з с. Білина Велика (Самбір) від Гачак Теодора.

11,517 Климчук Василя з пов. Дрогичин (Білорусь) від Говін Миколи.

11,518 Тарчанин Михайла з с. Млиня (Лісько) від Тарчанин Івана.

11,519 Антонишак Олекси з Протисна (Лісько) від Тарчанин Анни.

11,520 Найда Василя з с. Протина (Лісько) від Найда Миколи.

11,521 Перцак Петра і Анни і дітей Григорія з с. Теофіпільки (Бережани) та кревних з Золотої Слободи від Перцак Петра.

11,522 Кец Михайла з пов. Кросно від Кец Василя.

11,523 До родини і знакомих з с. Крецв (Сянік), Рошко Каплона, Клоц Станислава від Ткач Катерини.

11,524 Кознюк Федора з с. Слобітка Пільна (Снятин) від Баланик Марії.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee

P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ЧУЖИНЦІ

(Докінчення зо сторони 2-гої)

Сказала це переконливо, із всесильною вірою у могутність цієї долі. І він застановився над цим. Доля міцна річ, вона справді могутня. Годі із нею воювати.

Зорі котились по небі, а вони обоє сиділи напроти себе, мовчаливі і задумані. Зрідка якийсь нічний птах пролітав над скелями не чіпляючи їх ні разу. Ніч царила над світом, як великий, загальний спочинок...

Спочинок...

Може північ вже минула? Певно, вже давно. Вже дуже давно минула... І зорі так померкли дивно, помішались із собою. Ніч ще поглибилась...

Святослав прокинувся, коли його доторкнув хтось обережно. Прокинувся і зрозумів, що задрімав. Зовсім по дурному задрімав, залишаючи її на сторожі. В цій хвилині вона лежала над ним і прямо в обличчя шептала щось гарячково.

Зірвався. Не пустила.

— Ідуть сюди!... Вважай, чужинче, Зара тебе кохає!... Вважай на себе... Вони ідуть!... За дня не мали відваги, бо ти маєш кращу зброю, як вони... але тепер...

Встав на рівні ноги. Тихо, як кіт. Опритомнів зразу. Перед ним, близенько стояла Зара і не пускала його рамени. Святослав чув тихі кроки, що лупали по скелях в темряві.

— Не бійсь... Зара з тобою. Вони післали мене, щоб я тебе приспала у своїх раменах... Хотіли живцем тебе взяти. Але Зара тебе не зрадить... Зара з тобою.

Підірвав автомат. Слухав її шепоту і тихого гамору. Опреділював положення. І в наступній секунді потягнув її із собою глибше під скелю, у повну тінь. Дівчина пригорнулась до нього всім тілом і щось тиснула в руку.

— Зара забрала їм замок від німецького скорострілу... Ось він, візьми...

Притиснув її нагло до себе, коли зрозумів зміст її слів.

Підняв зброю до боку і змірив в темряві.

Досі тільки зорі світили над світом. А в цій хвилині блиснули громи пострілів і старшний крик зірвався та завмер тимсячним відгомоном серед диких, порваних скель...

— Зара при тобі... чужинче.

(Кінець).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє всіх своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 5. жовтня, зараз по Сл. Божій, в сали парохіяльні. Будезвіт контр. комісії і інші важні справе. Просимо членів прийти на час і вирівнати свої залеглости. — Уряд Бр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє своїх членів, що місячні збри відбудуться в суботу, 4. жовтня, в годині 3-тій пополудні. Обовязком є кожного члена явитись на ці збори. Збори відбудуться в гали 74 Герис Еве. — Уряд.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 17. вересня 1947 р. помер у 60. році життя

ДМИТРО БУРКО,

довголітний член Бр. св. О. Николая, від. 99, У. Н. Союзу в Вілкс-Бері, Па.

Покійний походив з села Стримінь, повіт Жовква, Галичина. Полишив у великім смутку жену Еву, трьох синів: Володемира, Митра й Михайло, і три дочки: Анну, Марію і Зофію.

Похорон відбувся в суботу, 20. вересня, при участи членів Бр., родини і знайомих. — В. Й. П.!

П. Герман, секр.

ТАРЗАН ч. 1698. Смертельний змаг.

Тарзан вирвав Джену з обіймів хижої малпи і впхнув її до колиби. Потім став розмовляти з Тагою.

Одначе Таґа не хотіла й слухати Тарзана. Вона, прийшовши до себе, кинулася навіть на нього.

І тоді розпочалася нерівна боротьба: Мати з жалю за дитиною, а Тарзан в обороні подруги.

Коли Молат надбіг, він побачив, як його самиця бореться з Тарзаном... він скочив між них в одну мить.